

Aan de raad

Domein : Ruimtelijke ordening
Team : Beleid
Contactpersoon : Anne Beeksma
Telefoonnummer :
Bijlage(n) :

Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen VrijeLijst

Geachte griffie,

Op 29 mei ontving het college schriftelijke vragen van de Vrije Lijst, namens raadslid Böhling, over de Maranathakerk in relatie tot de Kerkenvisie Castricum, in vervolg op eerdere vragen over hetzelfde onderwerp. Hieronder volgt de beantwoording van deze vragen.

1. Kerkenvisies worden door gemeenten op initiatief van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap opgesteld. Klopt het dat de gemeente Castricum (De BUCH) de kerkenvisie onder deze paraplu opstelt en is hiervoor subsidie aangevraagd in de vorm van een decentralisatie uitkering?

Antwoord:

Dit klopt. De regeling is een initiatief van het ministerie van OCW, maar de gemeenten nemen zelf het besluit of en op welke wijze een Kerkenvisie opgesteld wordt. Er is door alle vier BUCH-gemeenten een bedrag aangevraagd en verkregen. Het is dus geen subsidie, maar een decentralisatieuitkering waarvoor de gemeenten zelf kunnen bepalen hoe het geld besteed wordt. Voor elke gemeente met 1 tot 19 kerkgebouwen is de uitkering gesteld op €25.000,--.

2. Door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zijn handvatten meegegeven betreft het belang, het doel en de inhoud van een kerkenvisie. Hierin wordt o.a. gesteld: "Een kerkenvisie is een strategische visie op de toekomst van kerkgebouwen. Het opstellen van zo'n kerkenvisie gebeurt in dialoog tussen de gemeente, kerkeigenaren, inwoners en erfgoedorganisaties. Het gaat dan over alle kerkgebouwen in die gemeente: monumentaal en niet-monumentaal, nieuw en oud, ongeacht denominatie."

Waarom wordt in de gemeente Castricum afgeweken van deze handvatten en worden kerkgebouwen zonder actieve kerkgemeenschap niet toegevoegd aan de kerkenvisie? Een kerkenvisie gaat immers, onder andere ook over religieus erfgoed.

Antwoord:

Bij het aanvragen van de circulaire moesten alle kerkgebouwen inderdaad volgens bovenstaande criteria in beeld gebracht worden, om de hoogte van de circulaire vast te stellen.

Bij uitvoering zijn de gemeenten echter volledig vrij in de wijze waarop een Kerkenvisie tot stand komt; er is zelfs geen concrete eis om tot een rapport te komen. Het rijk heeft de Kerkenvisie volledig vormvrij gelaten, omdat elke regio zijn eigen Kerkenproblematiek kent. Ook kan een gemeente niet zomaar medewerking van de kerkeigenaar afdwingen bij het opstellen van de Kerkenvisie: 'een kerkeigenaar is zelf probleemeigenaar van zijn eigendom'.

Het doel van de Kerkenvisie is om grip te krijgen op toekomstige instandhoudingsproblematiek van kerkgebouwen, waaronder leegstand. Als insteek is hierbij gekozen om een dialoog aan te gaan met alle kerken, waar redelijkerwijze van verwacht kan worden dat zij in de toekomst met ondersteuningsvragen naar de gemeente zullen komen. Kernwoord hierbij is 'vertrouwen'. Dat zijn over het algemeen kerken met een actieve kerkgemeenschap of kerken die eerder al herbestemd zijn naar een andere sociaal-maatschappelijke en/of culturele bestemming. Kerken die al tot woning(en) getransformeerd zijn, zijn voor de Kerkenvisie niet zo relevant. Wel worden alle kerkgebouwen beknopt in beeld gebracht, zij vormen samen het 'kerkenlandschap' van de gemeente.

In het specifieke geval van de Maranathakerk heeft de raad al unaniem voor sloop gekozen, gezien de opdracht van de raad om alleen bestemmingen met sloop als uitgangspunt te onderzoeken. Deelname van de Maranathakerk aan de Kerkenvisie wordt hiermee lastig: de gemeente moet in dialoog met de eigenaar (ook gemeente). Overigens wordt de Maranathakerk wel gewoon in een overzicht van alle kerken in de gemeente opgenomen.

3. Zijn er nog meer voormalige kerkgebouwen binnen de gemeente en/of De BUCH zonder actieve kerkgemeenschap die geen onderdeel uitmaken van de kerkenvisie? Zijn er kerkgebouwen zonder actieve kerkgemeenschap die wel onderdeel uitmaken van de kerkenvisie? Zo ja, welke zijn dat?

Antwoord:

Alle 34 kerken volgens definitie Rijksdienst zijn in de Kerkenvisie opgenomen, maar niet met alle kerkeigenaren is de dialoog aangegaan.

Gemeente Castricum:

Vml gereformeerde kerk – Beverwijksestraatweg 32. Niet in dialoog. Het is nu een woning en niet als kerk herkenbaar

Vml OLV ten Hemelopneming, Bakkum – Brederodestraat 14. Niet in dialoog. Is herbestemd tot appartementencomplex (ca 2018?)

N.B.: de witte kerk op Duin en Bosch valt volgens de Rijksdienst buiten de Kerkenvisie, omdat het gebouw geen zelfstandige kerk is geweest. De kerk is al herbestemd.

Gemeente Uitgeest:

Middenweg 116. Niet in dialoog. Dit pand is lang geleden herbestemd tot woningen

Gemeente Bergen NH:

Vml gereformeerde kerk Bergen – Dokter van peltlaan 31. Niet in dialoog; is al herbestemd tot woning

Vml Rehobothkapel Bergen – Dokter van peltlaan 1. Niet in dialoog; is al herbestemd tot kantoor

Vml gereformeerde kerk Egmond aan Zee – Plevierenlaan 2. De raad heeft ingestemd met sloop; een plan voor woningbouw wordt ontwikkeld. Wel in Kerkenvisie, maar niet in dialoog meegenomen;

Vml OLV onbevlekt ontvangen – Wilhelminastraat 12. Gemeentelijk monument. Met behoud van de monumentwaarden, wordt het pand getransformeerd tot appartementengebouw. Niet in dialoog meegenomen;

Vml Adelbertuskerk Egmond-Binnen – Kerkplein 25. De raad heeft ingestemd met sloop. Dit wordt een nieuwbouwlocatie.

Vml. Hervormde kerk Egmond-Binnen. Het is een zelfstandige kerk geweest, maar er worden geen diensten meer gehouden. De eigenaar doet wel mee in de dialoog. De eigenaar is inmiddels de naastgelegen Abdij.

N.B.: St Liobaklooster valt buiten het criterium ‘kerk’, maar de gemeenschap heeft zich na het krantenartikel over de Kerkenvisie in de BUCH gemeld omdat zij graag ook betrokken wil zijn.

Gemeente Heiloo:

Vml Rehobothkapel. Het kerkje is getransformeerd tot woning en doet niet mee in de dialoog.

N.B.: de Cultuurkoepel valt volgens de RCE buiten het criterium ‘Kerk’. De kapel heeft tegenwoordig een culturele functie met een sterke vrijwilligersgemeenschap. De cultuurkoepel is hiermee zowel concurrent als collega van veel andere kerken die met een culturele (neven)bestemming de instandhouding willen verbeteren. Deelname van de cultuurkoepel is hiermee wenselijk gevonden.

4. Met de beantwoording van vraag 3 wordt gesteld dat “(...) *Vertrouwen opbouwen is hierbij een leidend principe. Dit vertrouwen wordt opgebouwd tussen kerkgemeenschappen en gemeente.* (...)” Het ministerie gaat echter uit van volgende aanpak: “*Het opstellen van een kerkenvisie gebeurt in dialoog tussen de burgerlijke gemeente, kerkeigenaren, inwoners en erfgoedorganisaties.*” (vgl. kerkenvisie factsheet, Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap)

Breed gedeeld 'eigenaarschap'

Gebedshuizen vertegenwoordigen op velerlei manieren verschillende waarden. In die zin zijn gebedshuizen 'monumentale' gebouwen voor heel veel mensen en zijn ze van grote betekenis. Juist die verschillende lagen aan betekenis maakt dat veel partijen zich betrokken voelen bij het wel en wee van een kerkgebouw. De formele eigenaren verzuchten begrijpelijkerwijs wel eens dat ze die betrokkenheid graag verzilverd zouden willen zien. Maar zoals voor zoveel zaken geldt, er is helaas geen vaste wisselkoers tussen dat van wat van waarde is en de (financiële) bijdrage die partijen een op een bereid zijn hiervoor te betalen. Wel kunnen kerkenvisies ertoe bijdragen dat betrokkenheid vertaald wordt in energie, inzet, kennis en langdurig commitment. En dat kunnen belangrijke stappen zijn op weg naar een duurzaam gebruik van de gebouwen.

Het 'eigenaarschap' wordt door veel partijen gevoeld ook al is er formeel maar één juridisch eigenaar.

(uit kerkervisie factsheet, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap)

Is het college met ons eens dat de visie op (voormalige) gebedshuizen niet alleen gemeente en kerkgemeenschappen betreft maar dat ook inwoners en erfgoedorganisaties moeten worden betrokken? En dat dit niet alleen geldt voor actieve kerken maar ook voor voormalige kerken?

Antwoord:

Zie onder punt 2.

Uitgangspunt voor de BUCH is om eerst de dialoog tot stand te brengen tussen overheid en kerkeigenaren, om huidige en toekomstige problematiek in beeld te brengen. Het resultaat van een dialoog is een netwerk van vertrouwen om in geval van toekomstige hulpvragen aan de overheid (in verband met instandhouding, sluiting, herbestemming of sloop) elkaar 'op tijd' te vinden. De meeste kerken in de BUCH zijn nog levendig en zijn nog niet zo ver om concreet na te denken over een toekomst waarin rigoureuze keuzes gemaakt moeten worden. Op dit moment vindt er geen participatie plaats van omgeving en erfgoedorganisaties. Dit kan waardevol zijn op een later moment, indien kerkeigenaar / kerkeigenaren hebben bepaald dat er een instandhoudingsprobleem is en er een toekomstopgave speelt.

Graag wijst het college het raadslid ook op twee overige processen die zich nu afspelen omtrent de Maranathakerk:

1. De opdracht van de raad aan het college tot het onderzoeken van sloop en nieuwbouw op de locatie Maranathakerk.
2. Het verzoek van het Cuypersgenootschap om over te gaan tot het aanwijzen van de Maranathakerk als gemeentelijk monument. Het demissionair college heeft deze beslissing niet genomen, het huidige college moet zich opnieuw hierop beraden.

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders van Castricum,

De heer W. van Twuijver
a.i. secretaris

De heer drs. A. Mans
burgemeester